

Paragliding i Nendaz.

VALAIS REGIONEN I SCHWEIZ

Vi guider dig gennem små hyggelige landsbyer, hemmelige vandrestier, underjordiske søer og tager til årets alpehornkonkurrence.

Af Frank Juel Pedersen

RACLETTE I SIERRE

Schweizerost er mere end nogle store huller i en gul fast masse. Det er en hel videnskab her i alpelandet. Og det kan man opleve på Chateau de Villa i hjertet af landsbyen Sierre. I en kæmpe patricier villa med eget tårn, fra det 17. århundrede har man indrettet et museum, en restaurant samt et vinotek med over 600 vine fra denne region, at vælge imellem. Det er et historisk godt sted, at starte med at smage på vin fra Schweiz, som man jo normalt ikke ser på hylderne i Danmark. En hvidvin, Fendant de Chamoson 2011, er dejlig frisk og derefter smager vi på en rød Humagne Anchettes Tradition 2010. Begge er glimrende vine og grunden til at man selv beholder vinen man høster, skyldes at vinmarkerne er på mange hænder og så små, at der ikke bliver noget vin tilbage til eksport. De drikker det hele selv.

Duften af ost slår en i møde i restauranten, så vi foretrækker at sidde udenfor i den dejlige lune luft, omgivet af buske, blomster og andre gæster. Forretten er Rye brød. Det er en 1 cm. tyk skive rugbrød med tørret, tynde skiver kød til. Det smager skønt.

Ovre i det ene hjørne af terrassen står et jernmonstrum indeholdende en hylde fyldt op med store halve oste, og en halvmåne-osteholder hvor osten kan sættes ned i. Med

Chateau de Villa.

en kniv rasper Racklettemesteren stykker af osten og smelter dem under et varmeagregat. Den smeltede ost serveres på en tallerken sammen med små syltede agurker og perleløg. Det er den første af 5 forskellige oste fra området, som vi bliver præsenteret

for. Forinden er der stillet en bøtte med varme kartofler på bordet. Så dypper og ruller vi en kartoffel i den varme ost på tallerknen og raclette middagen er i gang. Det skal gå hurtigt inden osten bliver kold og fast. De hærdede kan nok spise alle de 5 oste, men vi giver op efter et par. Kartofler med varm ost er en smagssag og nok lige noget man skal have været vant til at spise fra barnsben af. Vores schweiziske medspiser fortæller i hvert fald at dette måltid serveres hjemme, næsten hver søndag, når familien samles til hygge!

Til dessert får vi en dejlig abrikos is med snaps i bunden af skålen. Santé.

Så er raclettemesteren i gang med ostene

Vine fra Valais.

Vinmarkerne dominerer landskabet i Valaisregionen.

Flotte sommerfugle følger os overalt.

Smukke naturscenerier på vandreturen til Salgesch.

VANDRETUREN CHEMIN DU VIGNOBLE FRA SIERRE TIL SALGESCH

Nu trænger vi til at få noget grus under fødderne så derfor er det heldigt at vandreturen på 6 km. til Salgesch starter lige her fra Chateau Villa. Undervejs er der skilte der forklarer områdets seværdigheder og fortæller om vinsens lyksaligheder. Og så kan man jo passende holde en lille pause mens man læser. Vinmarkerne ligger foran ens fødder og de kunstfærdigt byggede stengærder holder jorden på plads i terrasserne. Der er flere muligheder undervejs for at fylde flasker med det friske kølige kildevand. Nogle steder er der vandposter med løbende vand der altid kan drikkes såfremt der ikke er et skilt der modsiger dette. Vi ser folk i markerne der beskærer vinstokkene. Passerer små landsbyer som Muraz hvor der fra et vindue på første salen i et hus er placeret en lille stige så katten kan komme ned på gaden og hilse på!

Omkring Veyras er der et sted med borde og bænke hvor vi nyder en fersken. Imens betragter vi de farverige sommerfugle der

flyver rundt omkring os og lytter til fårekylningernes messen samt fuglenes pippen. Kort herfra følger vi i en brusende elvs spor langs et stykke af vejen, og når til et sted på ruten hvor man har plantet 1 række hver af de mange vinsorter der findes på disse skråninger. Et skilt foran hver række forklarer netop denne drues fortrinligheder. Her ses bl.a. Amigne, Reze, Humagne og Pinot druen. Over 40 % af vinen fra Schweiz kommer herfra Valais området. Vi ser pyramiderne som her er spidse klipper, der rager højt op i luften og kan ligne pyramider. En usynlig grænse bliver overskredet. Vi går fra den fransktalende del af Valais til den tysktalende befolkning nær Salgesch. Men overalt tales der som regel både fransk, tysk og engelsk. Efter 2½ times vandring nås den gamle landsby Salgesch.

VINBYEN SALGESCH

Vi bliver modtaget af kirkeklokker der ringer højlydt og gør opmærksom på denne perle af en landsby. Her er over 34 små hyggelige vinkældre at besøge, men vi tager nu først hen til byens berømte vinmuseum Zumofen-

haus, hvor man kan blive klogere på redskaberne og metoderne man brugte og bruger i dag til at fremstille vin.

Det er et gammelt ombygget bondehus hvor en del af træværket går tilbage til det 16. århundrede. Her er der vinfade udhugget af hele træstammer, beskæringsværktøj, vindruebeholdere gennem tiderne, og enorme vinpressere, samt forklaringen på at det i dag kun tager 4 timer at presse lige så mange druer som det tog 42 timer for omkring 100 år siden. Den gamle metode med at presse druerne med bare fødder har længe været en saga blot. Nu er det de mest moderne maskiner med trykluft der tages i brug. Fremskridtet er også nået frem til transporten af de modne druer efter høsten, der bliver fragtet ned til byerne med helikopter!

Vil man slå sig ned i et par dage her, kan man booke et værelse på Hotel Arkanum. På øverste etage findes nogle spøjse værelser. Hvad med Vinværelset hvor man kan sove i en vintønde, eller i en seng med en vinpresse der hænger ned fra loftet? Eller Ridderrummet med rustninger og sværd og jernsenge.

Vandreturen fra Sierre til Salgesch

Salgesch.

Typisk landskab.

Undergrundssøen i St-Léonard.

UNDERGRUNDSSØEN I ST-LÉONARD - LAC SOUTERRAIN

Men vi må videre og efter kort tids kørsel stopper vi op mellem Sion og Sierre i St-Léonard for at sejle på Europas største undergrundssø. Ved indgangen er der en stor overdækket terrasse samt butikker med salg af souvenirs. Man går ned ad nogle jerntapper og så åbenbarer den 300 meter lange og 20 meter bredde undergrunds sø sig for vores øjne. Vi entreer en af de fire robåde med plads til 30 gæster og bliver sejlet ud på søen. Her er lidt køligt, omkring 15 grader hele året rundt. Vandet er smukt grønt og helt blankt og man hører kun vandplasket fra årerne når båden bliver drevet frem af guiden, direktøren selv, Cédric Savioz. Spots fra loftet i grotten gør at man kan se de ørreder der svømmer rundt i vandet, og forskellige figurer dannet af klippefremspring. Der er jævnligt koncerter herinde da akustikken er fremragende, og man kan sågar blive gift hvis man ønsker sådan et romantisk bryllup. Efter knap 30 minutter i en hel anden underverden, er sejlturen forbi, og vi kommer op i lyset igen.

Hotel Arkanums anderledes værelser i Salgesch.

Hovedgaden i Sion.

SION – HOVEDSTADEN I VALAIS REGIONEN
Ved foden af bakkerne Valeria og Tourbillon, to høje bjerge med hver sin borg på toppen, ligger byen Sion med 30.000 indbyggere, ved siden af Rhonefloden. Her er mange store godt besøgte fortovscafeer og et hovedstrøg fyldt med springvand, specialbutikker og gallerier. Den hvide enkle rådhusbygning er fantastisk smuk indendørs. Vi bliver lukket ind af en sidedør vha. en 20 cm. lang gammel jernnøgle, og ser byrådsalen. Men først skal man gennem 2 tykke trædøre og dørkarme med udskæringer overalt. Her var man nok bange for at blive aflyttet, derfor dobbeltdørene. På væggene i gangene hænger der sten med romerske inskriptioner, for byens historie går helt tilbage til Romertiden. Under kirken Saint-Théodule der ligger tæt ved, kan man se resterne af bl.a. et romersk badeanlæg!
Vi går videre op ad Rue de la Tour gaden og op i Heksetårnet. Det er et bevaret tårn

Basilikaen i Sion.

Heksetårnet i Sion.

fra den gamle bymur. Her spørger det, siger rygten. Tårnet var torturkammer og fængsel i middelalderen og fangerne blev hængt op i et reb under armene og man ser stadig rebet og håndsvinget der blev brugt til at hive staklerne op under taget. Her er også noget mere fredeligt, nemlig en stor flot model af byen i ministørrelse.

KIRKEN MED VERDENS ÆLDSTE BRUGBARE ORGEL

Vi slentrer op ad Rue des Chateaux, en sidegade fra gågaden for at besøge Valeria Notre Dame Basilikaen, der er en oldgamle kirke med fæstningsmure udenom. De ældste dele går tilbage til omkring år 1200, og stedet har altid spillet en rolle i byens historie. Mange af de tilstødende bygninger der indeholder museer er fra middelalderen. Kirken er bygget i Romansk og Gotisk stil, og kuplen er fyldt med farvestrålende smukke friser med bl.a. billeder af apostlene og

Valeria Notre Dame kirken.

Jesus. Panelerne og bænkene er udskåret i mørkt træ og et helt ubetaleligt smukt syn. På den ene væg hænger også et stort maleri, 134 x 224 cm. fra 1437, der forestiller Jesus fødsel i stalden, de 3 vise mænd ridende på heste, Jerusalem og andre byer og landskaber der er afbilledet i temperafarver og med guld sine steder. Der ligger gamle gravsten i gulvet hvor tidligere biskopper er begravet og mennesker har boret huller i stenene for at få lidt af de begravedes kraft!
Kirken er stadig i brug og her findes også det ældste kendte orgel i verden. Ved hjælp af billederne på hver side af selve orglet har man dateret det til at være fra det 15. århundrede. Ud af 376 orgelpiber er de 160

Verdens ældste orgel findes i Sion.

Sådan skal en frokost se ud.

fra omkring 1435. Der bliver stadig spillet på det til gudstjenesterne og den gamle originale lyd fra orglet tiltrækker mange berømte orgelspillere til stedet.

GOURMET RESTAURANT

Men nu er det lyden fra vores maver der knurrer, og det er ved at være frokosttid, så vi vandrer ad Bisse Clavau stien op til et vidundskønt sted midt i vinmarkerne. Her ligger restauranten Le Cube Varone. Man spiser ude under et stort solsejl og har udsigten ned over vinmarker og Sion. Restauranten består faktisk kun af et højt firkantet rustenrødt jerntårn, hvor det lille køkken befinder sig. Før i tiden brugte vinbønderne huset til at opbevare værktøj mm. Praktisk nok er krydderplanterne lige udenfor døren i den tilhørende køkkenhave. Maden består af 4 retter med tilhørende afstemt vine. Alle sanser skal tages i brug: Se – rør – duft – hør og smag, er deres motto.

Kold ærtesuppe med tilbehør i Le Cube gourmet-restauranten.

Saillon landsbyen er meget gammel.

Og det er gourmet mad serveret i f.eks. en sardindåse eller en syltekrukke. Men indholdet er meget delikat og spændende. F.eks. tre små skåle kold ærtesuppe med en ske i toppen, den ene med lavendel, den anden med ingefær og sidste med friske ærter til at komme ned i suppen.

EN HELT DER HÆDRES I SAILLON

Joseph-Samuel Farinet, 1845 til 1880, levede det meste af sit liv på flugt fra myndighederne, fordi han producerede velliggende falske mønter, som han uddelte til den fattige landbefolkning. Bønderne hjalp ham derfor med mad og skjulesteder og det lykkedes ham at undslippe lovens lange arm i mange år. Men en dag slap heldet op og politiet var i hælene på ham og han enten sprang i døden eller blev dræbt ved Salentz dalen i omegnen.
Mange år gik, men folk på egnen glemte ham aldrig, og de skænkede så en vinmark i

Farinet på flugt.

hans navn, som symbolsk i dag ejes af Dalai Lama. Hvert år produceres 1.000 flasker vin som sælges på en aktion, hvor pengene går til gode formål.
Vinmarken ligger 1½ times spadseretur op gennem andre vidunderlige grønne marker og 21 runde farvede glasmosaikskilte viser vejen derop. Skiltene har motiver der gengiver Farinets hårde liv og sætter med få ord ved hvert skilt, den beskuendes tanker i gang om livet og døden. Fik vi talt ud med vores kære i tide? Traf vi de rigtige valg her i livet? At livet er kort illustreres med det sidste korte stykke vej til verdens berømteste vinmark. Her hænger farvede små skilte med hilsner fra mennesker der med visdomsord hædrer Farinet for det gode han gjorde til gavn for de fattige i landsbyen. Foreningen Farinets Venner tæller alt fra prominente skuespillere til almindelige mennesker. En pilgrimsvandretur med stof til eftertanke.

Hilsner til Farinet.

Jackson og Bessie i Bisserne i Nendaz.

Vandring på Bisserne er populært.

Den gamle by i Nendaz.

BISSE I NENDAZ

1.325 meter oppe i bjergene, 15 km. sydvest for Sion ligger den lille landsby Nendaz, hvorfra der udgår en masse stier langs Bisserne. Det med Bisserne skal man ikke tage så bogstaveligt, for det er vandreruter langs kanaler med smeltevandet der er ledt ned fra gletsjerne. Der er 8 forskellige ture man kan vælge imellem. Vi vælger turen Bisse du Milieu.

Vi er heldige at kunne følges med Jackson. Det er hvad folk kalder ham, siger han, der ind i mellem er guide og i dag har valgt at tage sin 80 kg. tunge, store godmodige St. Bernhard hund med på tur. Før i tiden blev hundene brugt til at finde mennesker begra-

vet under laviner, men i dag har man bedre metoder, så hundene er gået på pension og nyder livet som nu Bessie gør her. Undervejs møder vi en del andre mennesker der har valgt denne kønne sti at motionere på. Men pludselig møder vi også en stor bjørn med sin lille unge. Det er heldigvis kun en udskåret træstamme der er lavet meget livagtigt. Der er mange små sten og trærødder der skal forceres så det gælder om at se efter hvor man sætter fødderne. Træernes kroner skygger over os, og det er behageligt at gå i skygge til lyden af det rislende vand fra kanalen. Disse blev brugt til vanding af marker og køer, men er næsten ikke i brug i dag. Man kan dog regulere vandstrømmen og dermed undgå oversvømmelser når der kommer for meget vand ned fra bjergene.

Det er en meget flad strækning uden de store anstrengende stigninger, og udsigten til dalen med abrikos træer i massevis og alpehytterne til den anden side er et smukt syn. Vi plukker vilde hindbær mens Bessie hopper i Bissen og får kølet sine poter ned. Vandet løber jo som regel i en rende gravet lidt ned i jorden, men sine steder løber vandet gennem nedgravede betonrør, og andre steder har man bygget åbne jernskotter for at vandet ikke skal sive ned og ud under skrænterne. Hist og her er der så store låger man kan sænke og hæve alt efter hvor meget vand man vil have ledt et bestemt sted hen. Og vi er også blevet ledt hen til et dejligt sted

ved Bleusy hvor der er en hyggelig restaurant, for at forfriske os med en kop kaffe. Og heldigvis er der her en bus så man kan køre tilbage til Nendaz by.

TIL ALPEHORNS FESTIVAL

Hvert år omkring den 20 til den 22. juli afholdes der en konkurrence i denne disciplin med deltagere fra mange forskellige lande. I et skovområde med flere 800 år gamle lærketræer, tæt på byen er vi taget hen for at opleve dette mærkelige fænomen. Vi har ikke gået særligt langt før vi hører nogle meget fremmede lyde fra alle verdenshjørner. Det viser sig at være de forskellige hold bestående af 6 til 8 mand der står og øver sig til den store dag i morgen og finalen søndag som afholdes oppe i 2.200 meters højde på bjerget Tracouet. Det er deltagerne fra et tysk hold vi støder på. De har en kvindelig dirigent, og det er den eneste kvinde vi ser her. Det er vist ikke en populær kvinde disciplin.

To og to prøver alpehornblæserne at følge hinanden og tonen. Der er skam både en bas og diskant tone at bakke med, og der bliver blæst efter noder. Det lyder faktisk helt OK når man lige har vænnet sig til lyden. Der konkurreres med en traditionel og moderne melodi. Men det må høres en anden gang, for vores tur er ved at være forbi og vi sætter ear plugs i ørerne og lytter i stedet for til lidt mere traditionel popmusik, mens turen går hjemad med toget til Zürich lufthavn. ●●

FAKTA OG TIPS:

Vi fløj med Swiss Air til Zürich, købte et Swiss Pass og kørte med tog 320 km. ned til Sion med kun et skift undervejs

Med et Swiss Pass til 1.600 kr. kan man både køre med tog, bus og sejl over det meste af landet

Valais Tourism – Rue Pré-Fleuri 6 – Sion – Mail: [HYPERLINK "mailto:info@valais.ch"](mailto:info@valais.ch) info@valais.ch

Om sommeren er temperaturen behagelig og området har over 300 solskinsdage om året 1 CHF = 6,20 DKR.

Gode køb: Abrikosprodukter som likør og marmelade. Rød og hvidvin, ure, knive og ost

NYTTIGE LINKS:

- www.valais.ch
- www.siontourisme.ch
- www.sierre-anniviers.ch
- www.nendaz.ch
- www.swiss.com
- www.swisstravelsystem.com
- www.varone.ch
- www.saillon.ch
- www.lac-souterrain.com
- www.museevalaisanduvain.ch
- www.risskov.com
- www.dsb.dk
- www.65ferie.dk

Det kræver koncentration at læse alpehornmoder.

Alpehorn koncert for fuld blæs.